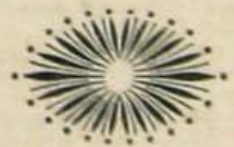

« وقعهٔ تیموریه ده قننی دولت ، آهن صفت تیموری بیلوب اظهار ملامت ایلدیه ره یافته کبرو کینی اولوب بعده تیمورک صوآه باطله سی انقضا سندن سوکرا ملکرینه متصرف اولارق امیر تیمورک اخطار ایلدیکی ممالکه دخی بروجه سهوت مالک اولمشلدر» دیبور. و روسیه به قارشی بو بولده حرکت ایتک لازم ایکن بیبوده یره قافا طو تولدیفندن و مغلوبیت باشلادینی حالده مظفریت خولیا لرله وقت کچیریلکده اولدیفندن، دین غیرتخی ایلری سورهرک لاف و کذاف ایله زمان ضایع ایلدیلدیکندن شکایت ایدیبور. نهایت: « خلاصهٔ کلام یالکز عقلا ارباب جاه اولیوب بونجه نم دیدگان سلطنت سینه دن هر شیئه عقلی ابرر آداملر واردر. هر صغله بر ایجه مذاکره اولنقی لازمهٔ خالدن در... نم بیلدیکم ترفیه ممالک، توسیع ممالکدن شیمدیکم خیرلیدر » دیهرک تلافیسی غیرقابل بر فلا کندن اول صلح چاره لرینی توصیه ایدیبور .

عاکف باشانک قلمه آلاق پرتوباشانک تصحیح و علاوه لرله مشترکاً اورتابه قوبدقلمی جوابده، عزت منلانک مطالعه نامه سی «مدار او مامشات طریقه کیده سی طرف دولت علیه خیر خواهلق صورتنده قال و قلمه آلتش بر لایحهٔ عجیبه » دیبه توصیف ایلدیلکده در. برسته دن بری روس اوردولری روم ایلده و آنادولوده متادیا ایلرلرکن ایکی دولت آدمی صرف پادشاهه مداهنه ضرورته مبنی « الحاله هده اسباب فوز و غلبه میدانده و هر وجهه تأییدات ربانیه مشاهده اولنش و اولنقده بولنش ایکن صلحه یالوارنی » موافق بولامشله، شاعرک قورقونج حقیقی دوس دوغرو کوروشنه مقابل بو دولت آدمی جواب لرینی « حول و قوت حضرت خدا ایله جهان بر طرف اوله ینه اهل اسلام غالب و مظفر اوله جفته شک و شبهه یوقدر » دیبه پتیرمشلدر. خلاصه ایشک روحی «مورا» ماله سیدی. محاربه به بو اوغورده کیریش، فقط کیریلدکن سوکرا امتیاز و بریلک ایچون انگلیز و فرانسزلرله مذاکره به کیریشلیدیکی و «مورا» فعلاً آلزدن جیقمش بولوندینی حالده آزردها کبی وطنه صالدران موسوقلره قارشی - بیک بر اداره سزک و عسکر سزکله رغماً - محاربه به دوام ایلدش ، داها غریبی عزت منلانک اشارت ایتدیکی اوزره بر ایکی موضعی موقیتله « توسیع ممالک » امللرینه بیله دوشولشدر . حکمدار و حکومت بو قادار برسیدی .

نتیجه ده وطن خراب اولدی، و ناحق یره زواللی شاعر محو اولوب کیتدی . عزت منلانک « بهار افکار » و « خزان آثار » عنوانلی ایکی دیوانیه « محنت کشان » ندن باشقارده « کلشن عشق » ی واردر . شعر لرینک تحلیلی آیری بر مقاله به محتاجدر .

علی جانب

اجتماعیات

دارالفنونلرک ملتر آراسنده آ کلاشمغه

یاردیملری [۱]

بو عصر صدره دارالفنونلرده بکلر نیلن یاردیم

دارالفنونلر یالکز تدریسات یابان، طلبه یتشدیره ن ودوقتور دیلومالری و یرن مؤسه لر دکلدر. بوقیل معظم مسئله لرک حل ایچون دارالفنونلردن بکلر نیلن یاردیم ، ماتلرک دوس دوغرو طائیلمه لرینه خدمت و دنیایی اولدینی کبی یعنی استقامتله ادراک ایتکدر . دار معناده ادراک ایله ا کتفا ایتمه یوب اخلاقی قیمتلی دوغرو بر ادراک تأمین ایتک ، ایتته دارالفنونلردن بکلر نیلن یاردیم . سزه و یریلن موضوع نه اولورسه اولسون واقعه لری اولانجه حقیقت لرله تدقیق ایتکه جهد ایدیکز . بز بوراده حقیقت آرایجیلری صفیله طویلاندیفمز ایچون وظیفه من، زمانمز دنیاسنی افتراقلره اوغراتان وخیم مشکلاتنی آ کلامقندن عبارتدر .

زمانمز دنیاسنی اک جهون نبره محتاج؟

بکا قالبرسه زمانمز دنیاسنک اک جوق محتاج اولدینی ظن ایتدیکم شی، دوغرو بر ادراک ساحه سنده عزیمکار و آجیق بر جهد کوسترمکدر . ملترک افتراق لرینی، آزالرنده کی کینده ظن ایتک دوغرو دکلدر . تجربه مه کوره ملترده و حتی سوک حربی یابانلر آراسنده بیله نسبتاً آزکین واردر . حقیقت حال، ملترک بر لرلردن قورقدقلمی و آزالرنده اعتماد اولمادیفدر . بوندن بویله دنیانک ایتهدیکی شی آرتیق حسن نیت دکلدر؟ حتی ایوم دنیانک هر طرفنده فضله سیله حسن نیت واردر .

ملتر آراسنده کی آ کلاشمغه نک حقیق دوشمانلری : جهالت ، حماقت و نهایت اک کوتوسی تنبللکدر . تنبللک دکلیدر که، ملتر آراسنده آ کلاشمق کبی بویوک بر مفکوره ده بزنی دائماً کیه و قولای بوللره سوق ایدیبور؟ حال بوکه بزنی بومفکوره به کوتوره جک بول هم اوزون هم ده زحمتلی و مشکلددر . بین المللیت مسئله لرینی تعمیق ایتدیکجه مختلف ذهنیتده ملتری بر لرلرینه آ کلاشدره جق و کرکینلک زمانلرنده محاربه نک انفلاقته میدان و یرمه جک صیمی مناسبتر تأسیسی و ادیسنده حقیق بر همتک اصلا یاپیلماش اولدینی کورمه مک قابل دکلدر . دنیانک بو کونکی حالی بر ملاحظه ایدم : بشریتک تاریخنده هیچ بر زمان حرب سبیلری بو قادار جوق اولماشدر . چونکه بو کون دنیا آرتق بر بوتون تشکیل ایدیبور ؛ ملتر آراسنده کی مناسبتر او قادار سریع، صیق و جوق

[۱] اوتسغورد پروفسورلردن (زعمه رک) ک (۱۹۳۵) سنه سنده اسویجره نک (که قس) قصیه سنده طویلانان « دارالفنونلر آراسنده یاردیملاشمه » قونقره سنده مختلف ملترک دارالفنون طلبه لرته و یردیکی بر قونقراندو . موضوعک جهانشمول اهمیت اعتباریله نقل ایلشدر . مصطفی شکیب

بولونیورکه بر لرلرینی ایجه طایفادجه هر آن مصادمه احتماللری واردر . بو مصادمه لر تکرر ایتدیکجه ده حربک اوکنه کچمک ممکن دکلدر . بر وقتلر ملتر آراسنده کی مناسبتر سرایلر ، خاندان ، بانکرلر ، تجارلر کبی دیلوماسی طریقیله اولورکن بو کون افکار عمومیله واسطه سیله اولقده در . فضله اولارق زمانمزده هر ملنک فردلری عادتاً بوتون دنیانک انسانلرله مناسبترده بولونقده در . حال بوکه بو مناسبترک بویوک بر قسی ادراک سز ، آ کلاش سز ، یا کلش و بالنتیجه حرب سبیلری اولغه مساعد مناسبتر اولیبور .

دیگر طرفدن بین المللیت مسئله لرله مشغول اولنق ایچون وجوده کتیردی کمز تشکیلات ده اکثر یا جوق کفا . یتسز و یک ضعیفدر . جمعیت اقوامه باقیکز : کوره جکسکز که نام بر جمعیت اقوام اولمادینی ایچون اول کفایت سزدر . حتی کندی سندن ایوم خارج بولونان اوچ بویوک ملت ده ایلریده بورایه داخل اولسه وضعیت ینه عینیدر ؛ چونکه حقیق و شعورلی بر فکر حرکتنه استناداً وجود بولما یوب یالکز جهان حربنک باعث اولدینی بویوک بر بوشلق دولدورمق ایچون (۱۹۱۹) ده تأسیس اولونمشدر . آرقه سنده بوتون دنیا مفکره سنک فعال بر قدرت حقیقیه سی یوقدر . جمعیت اقوام حرکتی مثلاً مثبت نتیجه لر و یره ن فرانسز اختلال کبیری کبی تاریخک بویوک حرکت لرله مقایسه ایدر سه کز کوره جکسکز که اولکی سنک ثم التدارک اورته به آتیله سنه مقابل ایکنجیسی بر عصرلق بر فکری حاضرلق نتیجه سی اولمشدر . « آتیه » ده عین صورته صبری و اوزون بر فکر دوره سندن سوکرا حصوله کلشدر . حال بوکه بین الملل حیاتک حیاتی مسئله لرینی حقیقهٔ آ کلامش کیمسه لرک عددلری هنوز یک ضعیفدر . بویله ضعیف بر قدرت ، معظم بر مسئله اولان بین المللیتک حل و فصلنه البته ظهیر اولماز .

عصر مزده محتمل حرب سبیلری

یکرمنچی عصرده اک محتمل ایکی حرب سببی - که جمعیت اقوامه تماماً مجهول قالشدر - یعنی ایکی مهم مسئله واردر . بولردن اصلاً بحث ایدیله مسی مسئله تشکیل ایتدکلرینک طائیلما سندن ایلری کله یوب جوق نازک مسئله لر اولما سندن و بر ائتلافه و اریله جفتک مستبعد کوروله سندنر . بو ایکی مسئله اوروپائی مسئله لر دکلدر ، حقلرنده یازیش بونجه شیلر او قودیفمز آروپا مسئله لری ظن اولوندینی کبی زمانمزک حقیق مسئله لری دکلدر . اوروپائی ادعا ایدیلن بو مسئله لر همان همان تاریخ قدیمک مسئله لریدر . حقیق مسئله لر آروپا خارجنده کی آسیا و آفریقاده یعنی بوقطعه لرک آروپا و آمریکا ایله اولان مناسبترنده در . زمانمزده حدود و صلح معاهده لرینی اک مهم مشغله عد ایدنلرک زمانلرینی کورمه دکلرینی و اوندن کری قالدقلمی ظن ایدیورم ؛ بونلر بر قاج سنه سوکرا بوتون آروپانک بویوک و مشترک بر منفعتی کشف ایتکه اویانه جقلدر .

قالب بین المللی جیلک ایلیک نوعی ، سیاحلره بوتون دنیایی آجان و مختلف مملکتلرک حکایه لرینی هر طرفه یابان ایلیک بو یوک کاشف لریک کشف لرله بر لکده ظهور ایتشد . بو ائنده رومان قافالی کیمسه لر سیاحتلر یابارق هند وچینه کیتدی لر و مملکت لرینه دوندکلری زمان بو مملکت آدام لرینک تلبس و معیشت لرینک غرابت ، شائافات و جاذبه سندن باشقه برشی نقل ایتدی لر . بوکا بین المللی جیلک قارناوالی دییه بیلیرز . نیته کیم بو بر باد طایبق یوزندندرکه اوزون مدت ژاپون یایی حقیقی چهره سیله کوره من اولدق . بین المللی جیلک بو نوعی ملتر ایچون برذل اولدینی قادر بر بر لرینک حقیقتی آ کلامغه ده مانعدر . مع التأسف بو چشید بین المللی جیلک حالا آز دکدر .

بین المللی جیلک ایکنجی نوعی ، مملکتده چوق مقبوله کچمش اولان اقتصادی بین المللی جیلکدر .

ایلیک کاشف لر اوزاقده کی اقوام حقتده بزه اکلنجه لی حکایه لر کتیر مشلردی . بونلردن سوکرا کیده نلرده شوحو له ایله کلدی لر : « هرشی بر طرف ، بو آداملرده بشری مخلوق اتدن ؛ و احتیاج لری واردر ، آلیش و بریشی سو یورلر » . ایشته آوروپا ایله دنیانک دیگر قسملرینک تجاری مناسبتلری بو فکر اوزرینه قورولدی . (۱۹) نجی عصرده انکلترده بک زیاده قوت قازانمش بولونان بومانچستر بین المللی جیلکی اوله ظن ایدیوردی که ملتر آرا سنده ائتلاف اولق ایچون آلیجی ایله صایجی آرا سنده کی مناسبتی جو غالتیق کافیدر . حالوکه انکلتره ایله چین آرا سنده بو ذهنیت ایله قورولان مناسبتلرک تاریخی هان تماماً تجاری مناسبتلره منحصر قالدینی ایچون بک حزن اولدی . چین ملتته حقیقه نفوذ ایدن و اونی آ کلامغه چالیشانلر بک نادر چیقدی .

اقتصادی گوروش بین المللی جیلک ، چوق ناقص بر شکلیدر . و حالا حقیقی بر آ کلامه نک لزومه حائل اولان بر ذهنیتدر . حتی اقتصادی نفوذ ، فائزیت و مادونلق مناسبتلرینه منجر اولما یه رق مساواته منتهی اوله بیله بوندن حقیقی بر آ کلامه یه واصل اولوندینی استخراج ایدیله من . دنیانک بو یوک تجار ملتی اولان بزانکلر لره ، کرک اوروپا و کرک آسیا و اقصای شرق ایله اولان بو یوک تجار نرک بونلره مقابل آ کلامغه کافی اولادینی و تجاری مناسبتلر نرک بزی بر چوق مسئله لرک حلندن آلیق و بدینی آرتق آ کلامغه باشیورز .

بین المللی جیلک اوچنجی نوعی ده کفایت سز و مشکل اولق تهلیکه سنده در . بوراده اناسیت پرور بین المللی جیلکدن بحث ایتک ایتورم . یابانجی یا خود برلی سکنه یه ایلیک ایدیلور ، اهتدایه مظهر ایدیلور غیرتیه یاییلان بو نوع بین المللی جیلکده میسیونر لرک حرکتلریله وجوده کتیریلن ایشلرک قیمتی تقدیر ایدنلر آرا سنده اعتراف ایدیم که ، بن آک صوک اولق ایسترم . حکومت و تاجر لرک اونلره یابدق لری فناقلری تعمیر خصوصنده بونلرک خدمت لری انکار ایدیله مه مکه برابر میسیونر لرک چالیشدق لری مملکتلر اوزرنده کی تأثیر لری هیچ ده ممنونیت بخش دکدر . چونکه بونلر اوله هم بر لیر که حائر اولدق لری مافوق لقی حسلرینه غلبه

اهمیت بخش ایده بیلیر . جهان صلحی تأمین ایتک ایچون جنورده بر مؤسسه وجوده کتیرلشدق قناعتیه آرتق او یوبه بیلیر زدییه دوشونورسه کز بوندن مدهش بر خطا اولماز . هر هانکی فائده سز بر مؤسسه کی بوجمیت ده خرده خاش اولایی لر . او ، ملتر آرا سنده کی مناسبتلر ده فضلده ادراک و ذکایه مستند اولسون دییه وجوده کتیرلشدر .

باشاقلرک ایچنده

— محمدجک یاوروسنه ایتک —

باشاقلردن قونداغک ،

باغ ، باغچه صولک ، صاغک ؛

بیلدیز لر او یونجاغک ...

آغلاما کوزهل چو جوق !

ماویلی بر نشانی ،

نظر لره در مانی ،

کولردن آرمغانی

باشیگده کی شو بونجوق !

اوروباک یامایاما ؛

کوکل قویما آقشامه .

کوزهل چو جوق ، آغلاما ؛

آناک اوراق بیچور ..

تا کریم سوسین باشیکی ؛

روزکار سلسین باشیکی . .

باباکی ، قارداشیکی

سقاریه افقنه صور ! . .

اونوتما صاقین دونی ؛

بیتمه ز بو ظفر کونی .

آناک آق یوزونی

سنک یوزوگ آق طوتار .

اوغولسک بر عسکرک ،

آغلاما درین درین . .

باشاق طوتان آلرک

بر کون آل یایراق طوتار

عمر برالدیه

قاج درلو بین المللی جیلک وارور ؟

ملتر آرا سنده کی مناسبتلرک تاریخی ایجه مطالعه ایدیلرسه بونک بین المللی جیلک ماسکسی آلتنده بالخاصه سیاسی بر تاریندن باشقه برشی اولادینی کورولور . بوتاریخ ، ملتر آرا سنده ادراک سز و یابانه جق بر طاقم مناسبتلره معکسدر .

بحث ایتک ایسته دیکم ایکی مسئله شودر : اولار نکلای عرفلر یعنی مختلف بشری عرفلر آرا سنده کی مناسبتلر مسئله سی وار . . بو مسئله عظیم نفوس و اقتصاد مسئله لرینی میدانه چیقارنه جق فوق العاده مشکل و بک بو یوک بر صبر ایله اوزون بر تدقیق ایسته مکده در ؛ کره مزک یاری نفوسی آسیانک شرق ایله جنوب شرقی سنده کی اراضی پارچه لرنده باشیور ؛ دنیانک دیگر اقدامنده ایسه نفوس لری سیره ک واسع کوزهل طوبراقلر وار . بونلر جمیت اقوامک هنوز مشغول اولادینی و اولمایه جنی مدهش مسئله لردر ؛ چونکه حالا بک یاقیجی درلر . سز ایسه بوراده کی مناقشه لر یکزده بو مسئله لر دن بحث ایتک و بونلری دوشونکده مجبور سکز . بو مسئله لر قارشینده تماماً حسی بروضیتده قالدیفکز مدیجه هیچ بر حله واصل اولمایه جکسز . حیاتی کز و ارسه بونلری آ کلا بیکز ووضیعتکزی تحلیل ایدیکز . بو نقطه ده ده بوتون مشکلاتکزده یابدیفکز کی علمی اصولی تطبیق ایدیکز . آنجق بو صورتله بین الملل تفکر جهدینه بر یول آجش اولور سکز . دیگر معظم مسئله ، دنیانک اقتصادی بر صورتده تنسیق ، یعنی دنیا ملترینی ناصیل بسله یوب کیدیر مک ، عمومک منفعته کوره منابی ناصل تقسیم ایتک ، ضعیف و آز انکشاف ایتش ملتره اک این مالی یاردیمی بولق ایشدر . بوتون بونلر مناقشه یه کنیش بر ساحه آچار ؛ سزک یایق ایسته دیککز حرکت بونلره مشغول اولق استلزام ایتدیر بر .

جمیعت اقوام بو کوره نه ماهینده در ؟

جمیعت اقوامک چوق ضعیف اولدینی سو یله دم . بز جوق دایانیم سز بر عمل اوزرنده چالیشیورز . بز یعنی اسکی نسل ، جمیعت اقوامک مختلف حکومتلر آرا سنده کی مناسبتی ادامه ایچون طوتدینی بولی ، ده ما مساعد محیط و شرائطده یتیش و بین الملل وحدت مفهومی قاورامش بولونه جق اولان کنج نسل یتیشجه یه قادر تعقیب ایتکده مجبورز . بزله خلف اولغه حاضر بولونه جک کز کونه قادر بر فلاکت اولماه سنی امید و نیاز ایده رم . بز انکلترده پارلامنتولرده هر شیئی جوق آغیر یورومه لدر فکرینه آلیشم سزدر . حتی کچن کون یکی بر تاریخ کتابنده جمیعت اقوامک آنجق بر عصرده حقیقی بر ولایتی اولاجقنی تلقین ایدن بر ققره او قودم .

فی الواقع انکلیز مؤسسه لری بک آغیر بر صورتده انکشاف ایده ر ؛ بوکا مقابل عمومی حربدن سوکرا دنیاده حصوله کلن بین الملل انکشاف لری قورقویج سرعتی بر جوق لرینی مبهوت بر اققده در . فی الواقع بو کون دوغان بر مسئله نک هان ایرتسی کونی بر بحران حاصل ایتدیکی کورولمکده در .

فضله اوله رق جمیعت اقوام قوتلی ایسه ده مشکلاته کز کو کس کره بیله جک بر تشکیلات اولقندن جوق اوزا قدر . جمیعت اقوام مکملده دکدر . ذاتاً هیچ بر تشکیلات ، هیچ بر حکومت ، هیچ بر کلیساده مکملیت یوقدر . جمیعت اقوامک قیمتی ، ایچنده چالیشه جقلره و اونی طوته جق افکار عمومی یه کوره اولاجقدر . بوسیدن آنجق تمثیل ایتدیکی افکار عمومی نکل فکر و مفکوره لرینه

ایدوب اولرله مادونقلرینی حس ایتدیرمه ملری آنجق فوق العاده حکیم و بحق پداغوغ اوله لرینه توقف ایدره . بو موقیتک تأمین ایسه اکثریتله واقع اولماقده در . فضله اولارق یاردیم ایدیلن کیمه لریک نعمتشناسقلرینه اصلا اعتماد ایدیله من . چونکه قدرشناسلق طبع بشرک حاکم شیمه لریدن دکلدن . بر یاردیم ، ممنونیتبخش اولایلیک ایچون ایکی طرفک مساواتی نمنه اولورمالیدر . آره یره افتدیلک ، پائرونلق فکرلری کیردیمی یاپیلان یاردیم نه اوله ایدن زیاده کونو بر تأثیر بر اقییر . آوروپا ملتیرینک دیگر قطعه لر سکته سنه کوستردکلری شفقت و معاونت جبهه لری مع التأسف بویله اولقدن خالی قالمشدر .

کورو لیور که بین المللیجلیکک بو اوچ شکلندن هیچ بریسی حقیق برادرک و ذکایه مراجعت ایتدیر . بونک برده موضوعنک تا کولرینه قادر کیتنه یین دردنجی برشکللی ده اوار که بو ، ذهنی یعنی علمک ، مسلکک ، متخصصلرک تطبیق ایتدکلری بر بین المللیجلیکدر . معلومدر که اون طوقو . زنجی عصر دارالفنونلری ، معرفت ساحه سنک فوق العاده کیشله مه سی و آرتق بوتون بیلکیرک احاطه ایدیله مه سی یوزدن اختصاصیلمش تدقیقلری انکشاف ایتدیرمه کجور اولدیلر . هر و ایدیه علامه اولق امکانی قالمیجه دو قوتورلق ، مهندسک ، کیمیا کرک ، آوقاناتق و الخ کبی اختصاص زمه لری تشکل ایتدی و بوتلر دیگر مملکتلرده کی کندی مسلکدا شلریله بین المللی قونفره لرده برلشمکه باشلادیلر . بو طوبلانیش و موقت برله شیلرک جوق ای اولدیفنده هیچ شبهه اولماقده برابر بو طرزده کی بین المللیجلیکک تأثیر ساحه سی یک محدوددر . یالکز بر انکلیز دیش طبیینک بر آلمان و بر آمریقالی دیش طبییله کندی مسلکلری دائره سنده آکلاشمه لری تجارلرک آلیش و بریش ساحه سنده کی آکلاشمه لرندن فضله بر شی تأمین ایتیز . چونکه بو قبیل قونفره لرده تأمین ایدیلن مناسبلر انسانک اولانجه شخصیتله اولایوب آنجق کوچوک بر قسبله وقوعه کلکده در .

بو کونکی دارالفنونلرک مناسبت و غایه لری نه اولایدیر ؟

حال بو که مطلوب اولان بین المللی مناسبلر ده ایدیه آل اولق ایجاب ایدیلور . مختلف مملکتلرک دارالفنونلری آراسنده کی مناسبلر ، بوتون شخصیتلره واقع اولالیدر . اجنبی دوستلر مه بوتون وار لغیزی عرض ایدیه بیله لی و عینی زمانده اولرک بزه کتیره جکلری شیلره قارشى بوتون فکر و قلبیزی آجه بیله لی یز . آکلاشمه سی مشکل اولان شی ایشه بو درین وضعیتلری قاورایه بیلکدر . بو وضعیتلر ، نه دیشجلیک ، نه مهندسک ، نه ده انسانیتپرورلک مسئله سیدرلر . مشکل اولان جهت دیگر بر قومک نه طرزده دو شونوب حس ایتدیکنی قاورا مقدر . صوک بش سنه نک کور دو کومه دونن تاریخی بر کوز اوکنه کتیریکز . کوره جککیز که علاقه دار ملنلر بر لرلرینک روحیانی یا کلیش بیلوب یا کلیش آکلامق یوزندن هر مسئله یی عرب صایجی کبی یا عشلدر . انکلتزه ، فرانسه و آلمانیا ده بو ملنلرک ققلاری ناصیل ایشیلور ، مسئله لری ناصیل

ملاحظه ایدیلور ، بونلرده ایتر قورقو ، ایتر اعتماد سزلق ، ایتر نعمتشناسلق کبی هانکی نوع فعل و حاللر و تصورلر او یانه بیلور ؛ هانکی عنعنه لریک تأثیرلری آلتنده بولونیورلر ؛ بوتون بونلری آکلایه . بیله جک قادر انسانلر اولسه بیدی مشکلرک حلی بالنسبه جوق قولایلاشه جقدی . دوشوعلی که بو مسئله لری حل ایتک ایتنه یلرک ایلک صفنده حکومت رجالی بولونیور ؛ فقط بونلر قارا کلقلر ایچنده چالیشیلورلر و فلان پارلامنتوده ایراد ایدیلن فلان نطقک دیگر مملکتلرده نه صورتله تأثیر ایدیه جکنی بیلیمورلر . بو نوع جهاتی ازاله ایتک ایچون دارالفنونلر بر جهد و همت صرف ایدیه بیلیرلر .

دارالفنونلرک ایکی غایه لری واردر :

۱ : اولامی حرثی انکشاف ایتدیرمکدر . بین المللی بردارالفنوننه اینانام . بوتون دارالفنونلرک ایچلرنده اجنبی طلبه ده چالیشیق اعتباریله بر جهتن بین المللدرلر ؛ بونکله برابر دارالفنونلر تعریفلری اعتباریله ملی حرثک اک یوکسک برکثافته ایریشدیکی مملدر ؛ انکلیزلر ، انکلیز دارالفنونلرنده ده جوق انکلیز اولور ؛ آلمانلرده آلمان دارالفنونلرنده ده ای آلمان اولورلر ، دارالفنونلر ، ادبیات ، صنعت و بر ملنک حرثده اک قیمتلی اولان نه لر وارسه بونلرک اک کوزله بر چیچکلنمکه ایریشدیکی یرلدر . باشقه بر تعبیرله دارالفنونلر ملی سجه لر و کندیلرینی ملی بر شکلده افاده ایدن فردی اور بیزنیالته لریک یوردلیردر . انکلیز دارالفنونلرنده کافی درجه ده اجنبی حکومت رجالی یا شامش وانکلیزلری بوتون محرمتلرنده طائیش اولسه لر دی بعضی خطالری یاغایه . جقلردی . ملی سجه ، شخصی سجه نک اک یوکسک قدرته واصل اولمش بر شکلندن باشقه بر شی دکلدن . تاریخک بو یوک صنعتکار و شاعرلری قوزمو بولیت اولماق لری کبی ملی سجه لرینک دوننده ده دوشیمه لریک ملنلرینک و صفیلرینی و مملکتلرینک دهاسنی آکلامشدردر . بیلورم که ملیت ، بو مفکوره ده حواله لی بر علملر ؛ فی الواقع هر کس عینی قالیبه دو کولش و بر فرانسزک (شکسیر) ی بر انکلیز کبی آکلاماسی قولای اولسه بیدی ایشلر جوق ده ا بسلطه اولاجقدی . هم نه حاجت هیزم تولمش بولونسه ق ایشلر بسلطون ده ا بسلطه شیردی . فقط نه چاره که حیات مسئله سی ، دائما کوچ بر مسئله در . قیمتلی بوتون شیلر بر جهنک محصولیدر . ملی سجه ، موجود شیلرک اک بو بو کیدر . اوله قیصه جق ، اوفاجق طائیشمه و آکلاشمه لره بین المللیجلیک ایریشیله جکنه اینانام . دیگر بر حرثه حقیقه نفوذ ایتنه نک جوق زور اولدینی ده اونوتلامیلدر .

دنیا ، بوتون ملنلر ایچون حیرت و تعجبه شایان بریر اولقله برابر عینی دنیا ده اک علاقه و بریحی شی ، انسانلردر . دارالفنونک وظیفه لرندن بری ، ملی سجه نک اک دولغون واک کوزله بر انکشافنه مساعد اولاجق بر آلت اولماسیدر . ملیت ، نه قادر جوق بر حرث مسئله سی یا بیلرسه اونستنده آز بر پولتیقه ایشی و حرب سببی اولاجقدر . بر ملت ملیتنی بایراقلرینی دالغه لاندیرمق و تجارت ایستانتیستیلرینی چوغالتمقله دکل

کوزله صنعتلرینی و موسیقیسنی ایلرله تمکله انکشاف ایتدیرر .
۲ : دارالفنونلرک ایکنجی غایه لری حقیقتک هر ساحه ده آل بر لکیله تحریریدر . بناء علیه عینی تحریری او قادر آهنکسز بولدیغیز بین المللی مسئله لرده تشمیل ایتکله مکلفدر . یالکز شیمدی به قادر یا بیدیفمز کبی ساده جه خارجی عالمک حقیقتلرینی دکل بالخاصه درونی عالمک ، روح دنیا سنکده حقیقتلرینی آراشدیرمه . علمی انضباطی ، مختلف ملنلرک روحیات ، مزاج ، سجه و وضعیتلری کبی محرم ساحه لرده نفوذ ایتدیرمه کچالیشلم . عقل بشردن اصلا قورقما یه لم . هر شیدن صرف نظر انسانی جماددن آیران بو عتلدر . بر طاقم سوزده فلسفه لر اصل اهمیتی حسک دنیا میک قیمتته و بره دورسونلر . فقط نه دینیرسه دینسون عقلده ا بو یوکدر . چونکه عقل ، فردی سجه مرکز بزه و بریدیکی دنیا میک هیجان اقتدارینی محتویدر . عقل ، انسانلری بر اشدیرن ؛ احتراصلر ایسه آیران بر قدرتدر . هر هانکی بر مسئله یی حس یا بانلر و جوق جوش و خروش کوسترلردن دائما صاقینیرم . سو قافلرده خلقک جوش و خروش صحیه لرله باشلامش نه قادر سیاسی اختلاللر کوردم که بونلر بر مدت صو کرا یسه عینی خلقک جوشلریله تعین ایدیلشدر . عقل ایله اداره و تسکین ایدیلمه مش احتراصلر چارچابوق مصیبتلره دو غرو بول آلیر . امدی امید کزی ذکای بشرک صبرلی جهدر لینه باغلا ییکز و بیلگیز که بو کونکی طلبه لک وظیفه کز سزدن اولکی نسلک قاریشدر دینی بر مسئله یه چالیشمقدر . مسعود سکز که سز بو مسئله یه ده ا امید ایله یا ناشیور سکز . چونکه هر شیدن صرف نظر جهان حرثی بزی بر جوق کهنه لکلردن قورتاردی ؛ بر جوق کیمسه لریک کوزلرینی آجدی و بین المللیجلیک مسئله سنک شعورینی او یاندیردی . واقعا حربدن اول اولدینی کبی حالا جوق ثابت ذهنی اعتیادلری محافظه ایدن آداملره صیق صیق راست کلیمبور دکل ؛ فقط بونلر مع التأسف هیچ دکیشمه به . جکلردر ؛ سز که هم کنج ، هم ده حربدن صو کرا اورته یه چیقان مسئله لریک دهشت و اهمیتی آکلایه جق قادر اولغونسکز ؛ هیچ اولمازسه سز مختلف عرق و مدنیتلردن چیقمش اولان بو مسئله لریک بشری بر ذکا ایله حل اولونه بیله جکنی آکلایا بیلیر سکز ؛ اوله مسئله لریک بونلری انسانلر یاراتقلری ایچون یه انسانلر حل ایدیه بیلیر ؛ شوشرطله که بو انسانلر عینی زمانده بشری والهی اولان عقل و محبت یعنی ، آکلامه و سه نیاتی قوتلرینی آل بر لکیله چالیشدیرمه جوق صادق اولسونلر .

